

La Femosa

Revista d'opinió
i informació local.
ARTESA DE LLEIDA,
novembre-desembre de 2011.
Número 255 P.V.P. 3€

LA MARATÓ 2011

JMHTGES D'ANJR

Festa de *quintos* del 28 de desembre de 1965 (Fotos: Arxiu La Femosa).

Dinar de *quintos*

Dinar de *quintos*

Dinar de *quintos*

El Carlets i l'Arturó preparant el dinar

Cercavila dels *quintos*

Tradicionalment, fins a mitjans dels anys setanta del segle XX, el 28 de desembre, dia dels Sants Inocents, els *quintos* celebraven la seva festa. Durant la nit anterior els *quintos* arraplegaven llenya i a primera hora del matí feien una gran foguera i esmorzaven. Després pujaven al campnar a ventar les campanes i cap al migdia feien un cercavila amb recapta per tot el poble amb l'orquestra que havien llogat. Acabat el cercavila feien un bon dinar al Molí del Jové, que, els darrers anys preparaven el Carles Mir (Carlets) i l'Arturo Drudis. La festa acabava per la nit amb una sessió de ball amb l'orquestra. Les fotos que us presentem en aquesta ocasió corresponen a una festa de *quintos* de l'any 1965.

Per saber-ne més podeu consultar les pàgines 122-124 del llibre: *Artesa de Lleida. El cicle de l'any: feines, festes i costums*, de l'Adolf Costafreda, publicat l'any 2000, a la Col.lecció La Femosa.

Edita

Agrupació Cultural la Femosa
Carrer dels Gallart, 7
25150 Artesa de Lleida (Segrià)
Telèfon: 973 167809
E-mail: lafemosa@artessalleida.cat

Coordinació i maquetació

Josep Gallart Fernández
Lluís Gil Fontanet

Col·laboradors

Cèlia Argilès Andrés
Albert Batiste Bonet
Adolf Costafreda Castillo
Felip Domènech Costafreda
Ramon Drudis Maurí
Felip Gallart Fernández
Josep Gallart Fernández
Lluís Gil Fontanet
Miquel A. Navarro Solé
Pol Puertas Gallart
Ramon Serra Batlle
Eulàlia Solà Miró
Miquel Terés Montoliu

Fotografies

Josep Mª Esteve Muñoz
M. A. Florensa Bertran
Josep Gallart Fernández
Ramon Serra Batlle

Correccions

Eulàlia Solà Miró

Impressió

Impremta Payà, Lleida

La Femosa 2ª època
Número 255, novembre-desembre 2011
Dipòsit Legal: L-264-1981
P.V.P. 3€

Els articles que apareixen a les pàgines de *La Femosa* reflecteixen únicament l'opinió de llurs signants.

SUMARI

Imatges d'ahir	2
El Reportatge	4
Pòrtic	5
Actualitat artesenca	6
La Marató de TV3 2011	11
Una jornada particular	15
El preu dels serveis al nostre poble	16
El menjar vegetarià, un comentari	18
Jerusalem: una ciutat mítica	20
L'antic misteri de l'estrella Gros	24
Comentaris i estadístiques de la Protectora. Any 2011	26
Els bolets a la cuina	27
Mots encreuats	28
Entreteniments	29
La vinyeta	30
Telèfons i horaris d'interès	31
Solucions als entreteniments	31

Amb el suport de:

Ajuntament
d'Artesa de Lleida

Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència
Secretaria de Comunicació

Diputació de Lleida

INSTITUT
D'ESTUDIS
ILERDENCs

Fundació Pública de la Diputació de Lleida

EL REPORTATGE

Tossals del terme d'Artesa de Lleida

Josep Gallart

Tossal de la Bassa de Mossèn Pere

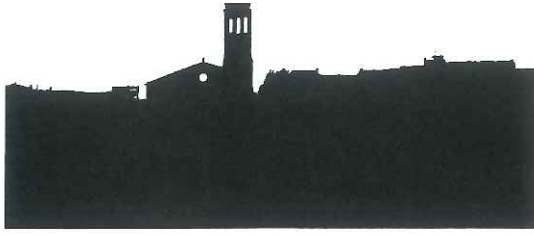
Tossal de l'Embrosi

Tossal de les Forques

La Planeta

PÒRTIC

El 22 de desembre Mariano Rajoy anunciava la composició del seu ministeri. Un total de 13 persones, 9 homes i 4 dones. Unes quantes notícies publicades al diari digital "cronica.cat" sobre aquest tema fan esborronar.

Miguel Arias Cañete, que ja fou ministre d'Agricultura amb Aznar i que va arribar a dir als pagesos murcians que el transvassament d'aigües de l'Ebre es faria "por huevos", que va haver de fer front a desastres com el de les vaques boges, la grip porcina o la catàstrofe del Prestige ocupa la cartera d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient. De mèrits no n'hi van mancar per repetir en el sector primari. Arias Cañete és accionista de petrolieres i té tants cotxes en propietat que no li van caber en el formulari de declaración de béns, set cotxes, bon exemple per a salvar el medi ambient.

L'empresari basc Pedro Morenes és el responsable del ministeri de Defensa. Morenes arriba directament de la indústria armamentista. Fins ara havia ocupat el càrrec de director general de l'empresa de míssils MBDA a Espanya. Aquesta empresa opera al Regne Unit, França, Alemanya i Itàlia i treballa amb unes 90 forces armades de tot el món. L'any 2008 va registrar un volum de negoci de 2.700 milions d'euros, amb una producció de més de 3.000 míssils. Deu de ser per aquell adagi romà "*vix pacem para bellum*", si vols la pau, prepara't per a la guerra, o directament per preparar la guerra i continuar fent caixa a costelles de la mort dels més desfavorits.

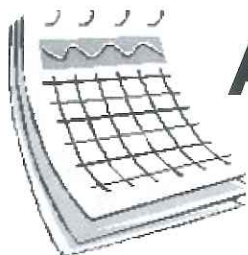
Luis de Guindos té la cartera d'Economia. Aquest home va ser president, ni més ni menys, que del banc d'inversió Lehman Brothers a Espanya. Va arribar al capdavant de la filial a l'estat l'any 2006, després de ser el número 2 en el ministeri d'Economia de l'època de José Maria Aznar. Lehman Brothers va fer fallida la tardor del 2008, com a resultat de la crisi de les hipoteques subprime. Amb un deute de 613.000 milions aquesta empresa va deixar el forat financer més gran de la història i és un dels majors responsables de l'actual crisi que patim.

El nou ministre espanyol d'Educació Cultura i Esports és José Ignacio Wert. Hooligan madridista confés, tal com ha de ser. Reitera que té el cor totalment merengue i que duu un casc viking quan parla del Reial Madrid. En un article publicat al diari esportiu "As" acabava l'escrit amb aquesta declaració d'intencions "*Con amor o sin él, vamos a ganar la Décima (esto último, lo dice el hooligan; el sociólogo se limitaría a señalar que tenemos un 99% de probabilidades de hacerlo)*".

Que Déu en la seva infinita bondat i misericòrdia ens agafi ben confessats. Si és que no és del PP i seguidor del Reial Madrid, que en aquests temps que corren, tampoc no seria gens estrany.

Primer govern de Mariano Rajoy

ACTUALITAT

Cèlia Argilés

ARTESENCA

Fotos: Ramon Serra i Josep Gallart

CASTANYADA DELS JUBILATS/DES

CASTANYADA DELS JUBILATS

(Fotos: M.A. Florensa)

Com ja és tradicional el primer diumenge després de la castanyada la Llar de Jubilats organitza la festa

de la castanyada, que serveix de trobada dels jubilats i jubilades en un dinar de germanor. Enguany la festa va tenir lloc el dia 6 de novembre i es va celebrar al pis de damunt de la llar de jubilats.

TROBADA DE SARDANISTES (Fotos: R. Serra)

L'Agrupacoó Sardanista d'Artesa de Lleida va convidar al Grup Sardanista de Puigverd de Lleida, al Grup

Sardanista de Balàfia i al Grup Sardanista d'Alfés a fer una ballada de sardanes el matí del diumenge 13 de novembre a la Sala de la Llar del Poble, en acabar es va oferir als assistents un refrigeri.

ELECCIONS GENERALS 2011

El diumenge, 20 de novembre, van tenir lloc les eleccions generals, en les quals s'escullen els representants al Congrés dels Diputats i al Senat.

Els vots de tot l'estat espanyol van donar una clara majoria al grup del Partit Popular, que, per tant, serà el proper partit que governarà l'anomenada *Càmara Alta* i al Congrés. A casa nostra però, a l'igual que a la majoria de municipis de Catalunya els vots no van seguir la tònica estatal, sinó que la possibilitat de votar en clau autonòmica, és a dir a partits propis de la nostra comunitat autònoma, va fer que el resultat al Congrés i al Senat fossin els següents:

RESULTATS DEL CONGRÈS DELS DIPUTATS

Total de vots emesos	738	65,6 %
Abstenció	387	34,40 %
Vots nuls	20	2,71 %
Vots en blanc	17	2,37%

La distribució dels 738 vots emesos va estar la següent:

CANDIDATURES	VOTS	%
CIU	378	52,64%
PSC-PSOE	122	16,99%
PP	74	10,30%
ERC - RI.cat / ESQUERRA	67	9,33%
ICV-EUiA	27	3,76%
Eb	16	2,22%
UPyD	4	0,55%
PxC	3	0,41%
PIRATA.CAT	3	0,41%
PACMA	3	0,41%
ANTICAPITALISTES	1	0,13%
UCE	1	0,13%
PCPC	1	0,13%
PUM+J	1	0,13%

RESULTATS DEL SENAT

Total de vots emesos	719	63,91 %
Abstenció	406	36,09 %
Vots nuls	38	5,29%
Vots en blanc	65	9,54%

La distribució dels 719 vots emesos, no va anar als partits ja que al Senat es vota a les persones, les quals, però, estan integrades en algun grup o partit polític. Els resultats foren els següents:

Propaganda electoral (foto: Ramon Serra)

Votacions mesa A (Foto: Josep Gallart)

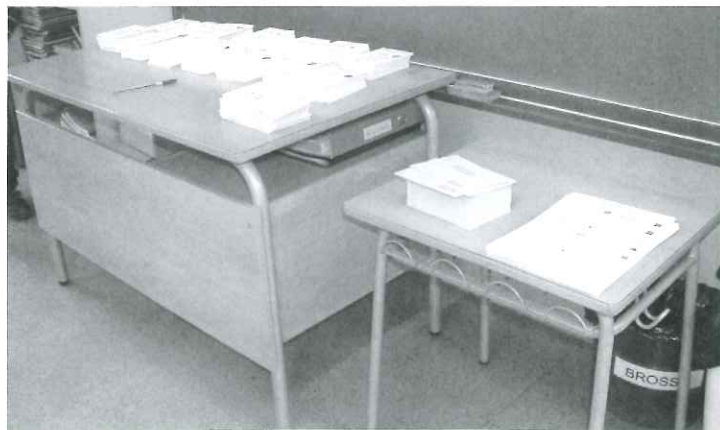

Votacions mesa B (Foto: Josep Gallart)

CANDIDATS	Vots	%	SIGLES
Ramon Alturo Lloan	335	49,19%	CiU
Manel Plana Farran	325	47,72%	CiU
Maria Teresa (Maite) Rivero Segalàs	324	47,57%	CiU
Francesc Boya Alós	130	19,08%	PSC (PSC-PSOE)-ICV-EUA
Josepa Peiró Badia	126	18,50%	PSC (PSC-PSOE)-ICV-EUA
Joan Valldaura Pujol	125	18,35%	PSC (PSC-PSOE)-ICV-EUA
Joan Simeón Morera	61	8,95%	PP
Simeó Abad Moliné	58	8,51%	PP
Elisa Llobet Pollina	57	8,37%	PP
Jaume Gilabert Torruella	53	7,78%	ERC - RI.cat / ESQUERRA
Berta Vidal Berrón	44	6,46%	ERC - RI.cat / ESQUERRA
Miquel Àngel Estradé Palau	41	6,02%	ERC - RI.cat / ESQUERRA
Alejandro Bergua Lorente	33	4,84%	Eb
Dafne Loana Clavería Ungerer	29	4,25%	Eb
Santiago Casas Duarte	10	1,46%	PIRATA.CAT
Alan Antoni Morell Valios	7	1,02%	PACMA
Josep Anton Ortiz Cambray	7	1,02%	PxC
Juan José Salbia Asensio	6	0,88%	PUM+J
Maria del Carmen Sabater Brunet	5	0,73%	PxC
Roberto Moreno López	4	0,58%	UPyD
Maria Mercedes Nabonne Donaire	2	0,29%	PCPC
Juan José Vilaseca Garcia	2	0,29%	PxC
Francisco Javier García Llop	1	0,14%	PCPC
Enrique Costas Teijeiro	0	0%	UCE

Col·legis electorals (Foto: Ramon Serra)

Recomptes dels vots a les dues meses (Foto: Ramon Serra)

ELS ALUMNES DE L'ESCOLA DE MÚSICA A LA LLOTJA

L'Orfeó Lleidatà va cloure la celebració dels 150 anys, amb la representació del musical "**GENERACIONS. Un musical per a un aniversari**". Aquest espectacle es va representar a la Llotja de Lleida, el dissabte dia 17 de desembre, en dues sessions.

Es va tractar d'una producció pròpia de l'Orfeó Lleidatà que va servir per a cloure els actes del 150 aniversari i a la qual va assistir el Molt honorable president de la Generalitat de Catalunya, l'Im. Sr. Artur Mas i Peguera.

La dramaturgia va anar a càrrec d'**Albert López Vivancos** i la música a càrrec de **Pedro Pardo**, i hi van participar uns **450 músics i cantaires** a partir de 6 anys d'edat (entre els quals els nens

Foto: Diari Segre

i nenes de l'escola de música d'Artesa de Lleida), que van compartir escenari amb **actors professionals**, com:

Igor Szpakowski, un dels protagonistes de la sèrie de TV3 Polseres Vermelles, en el paper de Jordi.

Noe Blancafort, protagonista del darrer anunci d'Estrella Damm.

Xavier Serrat, conegut entre moltes altres, per la seva aparició a les sèries de TV3 "El Cor de la ciutat" o "Vent del Pla".

EXCURSIÓ DELS JUBILATS

El dia 10 de desembre la llar de jubilats va organitzar una excursió a Camprodon per tal de visitar aquest bonic poble del Pirineu. Unes quaranta persona varen gaudir d'un dia esplèndid de germanor i esbarjo acompanyat d'un paisatge immillorable. Van visitar entre altres, l'església de Santa Maria de Camprodon i l'exposició d'armes i estris abandonats per les tropes republicanes en la seva retirada a França durant la guerra civil espanyola.

Fotos: Maria Àngels Florensa

TEATRE DEL GRUP XARXA

El Grup Local de Xarxa ha organitzat les següents representacions teatrals:

20 de novembre.- LA CIGALA I LA FORMIGA, a càrrec del grup **XIP XAP**

11 de desembre.- LA CAMISA DE L'HOME FELIÇ, a càrrec del grup **Zum Zum Teatre**.

Representació de *la cigala i la formiga*
(Foto: J.Mª Esteve).

Representació de *la camisa de l'home feliç*
(Foto J. Mª Esteve).

L'AJUNTAMENT APROVA EL PRESSUPOST PER A L'ANY 2012

El ple de l'Ajuntament d'Artesa de Lleida del dia 20 de desembre va aprovar inicialment el pressupost per a l'exercici 2012, amb un import total d'1.795.577 euros, d'on és de destacar com a inversió important

la primera fase del pavelló poliesportiu amb un pressupost de 636.000 euros que compta amb una subvenció del PUOSC per import de 529.793 euros.

Els membres de la corporació en el ple de constitució de l'Ajuntament. (Foto: J. Mª Esteve)

CURS DE PATCHWORK

L'Associació de Dones d'Artesa de Lleida va organitzar per al dia 20 de desembre un curs de *patchwork* de 3 hores de durada, el qual es va

celebrar al restaurant les Cadolles i on es va poder realitzar diferents peces relacionades amb el Nadal.

Peces confeccionades al taller de *patchwork*

BOLETS GEGANTS

A principis de desembre la Maria Àngels Florensa va recollir, en els camps de la Llacuna, junt al la carretera d'Artesa de Lleida a Puigverd de Lleida

un parell de bolets molt grans, un d'ells va pesar 430 grs i media prop de 20 cm de diàmetre i el segon feia 340 grs de pes i uns 18 cm de diàmetre.

Fotos: Ramon Serra

PROGRAMACIÓ DE CINEMA A LA SALA DE LA LLAR DEL POBLE

DIA	PEL·LÍCULA
1 de novembre	Como acabar con tu jefe
6 de novembre	Cowboys&Aliens
13 de novembre	La cara oculta
19 de novembre	Capitán América
30 de novembre	Crazy stupid love
4 de desembre	Johnny English returns
6 de desembre	Contagio
8 de desembre	Larry Crowne
10 de desembre	Tiburón la presa
17 de desembre	La voz dormida

LA MARATÓ DE TV3 2011

Cèlia Argilés

Fotos: Ramon Serra, Josep Mª Esteve i Josep Gallart

El passat dia 18 de desembre de nou es va celebrar la **MARATO DE TV3**, i també de nou el nostre poble, per mitjà de l'**Associació de Dones d'Artesa de Lleida, "la Pubilla"**, va organitzar activitats per tal de recaptar diners per poder aportar a la Marató. Enguany la Marató recaptava diners per tal de destinar-los a la **Regeneració i trasplantament d'òrgans i teixits**. Els actes van tenir lloc al teatre municipal i va comptar amb la participació voluntària de grups i gent del nostre poble o que hi estan vinculats. Així l'acte va iniciar-se amb una batucada a càrrec del grup de percussió **KUMBEVA**. Seguidament va tenir lloc una exhibició de balls de saló a càrrec del grup d'alumnes de ball de saló que cada setmana assagen i dels seus professors **l'Eugeni i l'Antonietta**, així com també d'una parella infantil, la **Marina París** i el **Sergi Rodríguez**, que ens van deixar bocabadats. a continuació van actuar la **Coral la Primavera Artesenca**, el grup de percussió **Fem Siroll** i **Gerard Calderó** i la **Marta**

Reyes van ballar amb mestria el **ball del mocador** amb coreografia d'**Albert Sans**.

L'acte va estar dirigit i presentat per dues senyores d'Artesa e Lleida, que gairebé cada any posen un to d'humor i teatre a l'esdeveniment, la **Carme Sirvent** i la **Marta Pueyo**.

També hi va participar el grup de teatre local **els Xants** que van escenificar diversos acudits, i les cançons i la música de **Jordi Oró, Joan Cassola** i **Josep Rebull**.

També l'Antoni Gallart i acompanyants vas fer una cançó d'escala en hifi, que va ser primera del disc de la Marató, del Sergio Dalma i del cor de l'escolania de Montserrat.

Finalment van actuar el Combo format pels **Núria, Mariona, Sara i Albert**, acompanyats per l'**Esther** i el **Joan** i com a cloenda va actuar el grup local de música **APOTA**.

La recaptació al municipi va estar de 1.837 euros.

Actuació del grup de percussió Kumbeva

La Marta i la Carme van presentar la Marató

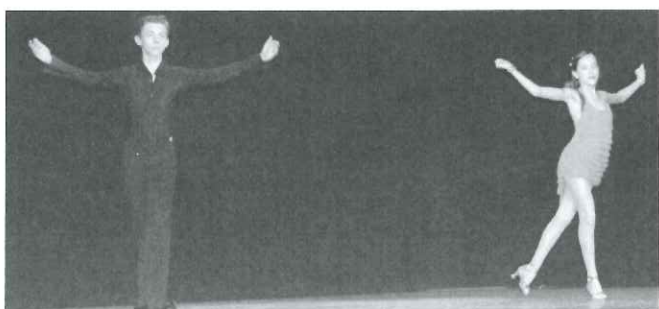
Paraules de l'alcalde Pere Puiggròs i de la presidenta de l'Associació de Dones

Actuació dels alumnes del curs de balls de saló

Actuació de la Coral la Primavera Artesenca

La Marina i el Sergi en plena actuació

Actuació del grup de percussió Fem Siroll

L'Eugeni i l'Antònia van tenir una lluïda actuació

L'Antoni i acompanyants

El Gerard i la Marta van ballar *el ball del mocador*

Actuació del Jordi Oró, Josep Rebull i Joan Cassola

Actuació de Joan Cassola i Josep Rebull

Actuació del grup Apota

Actuació del grup Combo, el Joan i l'Esther

UNA JORNADA PARTICULAR

Felip Domènenc

El dia 3 de desembre, ens vàrem trobar els nascuts just a l'inici de la segona meitat del Segle XX, l'any 1951, els que vàrem fer la Primera Comunió el 1958 i els que vàrem anar a fer "Mili" l'any 1972. De tot plegat fa tant de temps!, just 60 anys. Es per això que vàrem voler celebrar-ho plegats, en una jornada que va tenir la particularitat de tornar a retrobar-nos gent, que feia molts anys que no ens havíem vist i explicar-nos com ha anat canviant la nostra vida, tenir un record pels dos que aquell dia no varen poder venir- la Maria del Carme Falguera (Cal Rufino) i l'Antolino Murillo- i un de molt emotiu pel nostre amic i company Felip Solé ja traspassat, al qual tots vàrem visitar al Cementiri.

Però no tot va ser nostàlgia. La visita al Museu Arqueològic local, va impressionar molt aquells que no hi havien estat mai o que no ho havien fet després de la remodelació i agrair com no, la guia i el mestratge de l'Adolf Costafreda.

Després cap a l'escola, a estudi o a mestra com també es deia. Allí la Maria Serra, que ens va acompanyar durant tota la visita, ens va anar explicant l'evolució de les velles escoles –les nostres- fins al modern complex que són avui- Però tots encara vàrem reconèixer, aquell entorn en què vàrem aprendre molt del que sabem i on vàrem rebre també garrotades fins que el mestre es

cansava. Perquè en aquells temps hi havia, sobretot, un mestre que aplicava amb tota la fe aquella màxima de "la letra con sangre entra". Però és que quan anàvem a doctrina el mossèn, armat de la canya mes llarga i grossa que havia pogut trobar, l'empenia a cops contra el nostre cap i quan, després de l'escola anàvem a jugar pels darreres, era el guarda qui ens empaitava amb un vímet de forma contundent i quan anàvem al ball llavors era la figura del "bastonero" qui agullava les nostres ja treballades cames. En fi recordàvem aquestes coses i també de com els nois i les noies estàvem separats per una alta xarxa metàl·lica, coberta de plantes enfiladisses, com una mena de mur de Berlín sexista. En fi parlàvem de vivències per separat els nois i les noies, com dos universos ben diferents fins que ja de més grandets ens vàrem retrobar fent coses plegats gràcies a Mossèn Piñol, a la Femosa, a les Sardanes i el ball dels dies de festa.

Un dia per a recordar junts amb bons amics i amigues, coms ens han passat sense adonar-nos- en aquests seixanta anys, que es noten en alguna part del cos més que en la ment, d'aquí estem fets uns xavalets.

Un bon àpat i el ferm desig de repetir més sovint aquesta trobada.

Salut!. Per molts anys i fins la propera.

Els seixanters/eres i acompanyants/tes (foto: Josep Mª Porqueres)

EL PREU DELS SERVEIS AL NOSTRE POBLE

Cèlia Argilés

Fa molt temps que no publico articles a la revista **la Femosa**, la meua aportació és bàsicament la de recopilar les notes i notícies que se succeeixen cada mes al poble. fet, d'articles d'opinió sobre temàtiques locals no n'he publicat mai cap, primer per la meua vinculació professional amb casa la Vila, i ara perquè crec que la gent que es dedica a treballar "altruïstament" (tòt i que això ja no és ben bé així) pels altres, mereix tot el meu respecte, i és plenament lògic que les coses no es facin a gust de tothom, ni siguin de l'agrat de tothom, doncs cadascú tenim la nostra percepció de les situacions i les nostres maneres de veure el món.

Darrerament, però, em sento una mica molesta per tal com es porten certes polítiques municipals d'un tema que a mi directament no em toca, almenys la butxaca, però sí la moral i principis.

La història començà l'estiu passat, amb la posada en funcionament del servei de les piscines municipals, i el pagament que ha de satisfer-se per a poder-hi accedir. Doncs resulta, que vés per on, es va marcar una diferència entre el cost dels abonaments d'aquells que són d'Artesa i dels que són foranis. Alguns direu que és una manera de limitar l'accés de gent al recinte, que ja som molts. Certament tenim unes bones instal·lacions que

atreuen molta gent, però jo com a usuària puc dir-vos que no ha servit pas aquesta diferenciació de preus per a reduir banyistes. Crec que la gent que aposta per les nostres piscines i recinte, ens ajuda a mantenir-lo i que sempre hi hagi caliu, i, és més, segurament que sense els banyistes de fora vila, les piscines del nostre poble, serien tan deficitàries que, tal i com estan les coses, potser caldria replantejar-s'ho o establir unes taxes molt més cares que les actuals.

Però, tornant al que em preocupa, **qui és del poble?, i qui no ho és?** com es mesura?... per les hores que un hi dorm o per les hores que un hi passa la jornada, per participar activament en la vida local o per passar absolutament de qualsevol implicació,....

Suposo que la vara de mesurar pot ser molt dispar.

L'única manera **oficial** per la qual s'acredita el veïnatge de la gent és la figura de l'empadronament, que és el cens que porta cada ajuntament per tal de conèixer la gent que resideix a cada habitatge i, en conjunt, al municipi. Tots coneixem, però, i la gent del consistori també, gent que per motius de feina, estudis, ... necessita canviar el seu empadronament i fer-ho en un municipi que no sigui, podríem dir, "el seu". Llavors, la pregunta que se'm planteja és la següent: qui és més del poble aquell que realment hi viu, però no consta al cens del Padró d'Habitants, o

aquell que tot hi constar al Padró d'Habitants és com si no hi visqués, doncs la seva major part de la vida la passa en altres municipis. Convindreu amb mi que és molt difícil de sospesar aquest extrem i de valorar, i que, en tot cas, no cal entrar en aquesta mena de diferències entre qui és i qui no és del poble. Per mi tothom hi és benvingut, i aquest tracte és el que vull tenir quan vaig a altres pobles, sense que per ser de fora vila em facin un tracte diferent a cap nivell.

L'anècdota de l'abonament de les piscines, ara es reproduïx en forma d'ordenança fiscal, aprovada pel ple de l'Ajuntament, amb la imposició d'una tarifa per a l'ús del telecentre. Si aquest servei requereix que els seus usuaris paguin una tarifa no hi tinc res a dir, és com altres serveis que hem de pagar els que els usem, ho entenc i comprenc. Ara bé, que es diferenciï entre els que resideixen al poble i els que no, ho trobo de mal gust, altre cop tornem a establir diferències.

Com es justifica aquest criteri que ara aplica el nostre Ajuntament en segons quins serveis? Tanta gent acut de fora vila al telecentre com per a cobrar-los 15 euros/mensuals enfront dels 10 euros/mensuals que paguem els del poble? Si, moltes vegades, que s'apunti gent de fora vila, ens ajuda a omplir les activitats.

Em pregunto: és que el servei que rep el de fora i el del poble són diferents? Què encareix el servei a un no resident?. NO em serveix que es justifiqui dient que com és de fora no paga impostos al

municipi, això pot ser així en alguns casos, però en altres pot ser just a la inversa.

Quan els/les artesencs/ques ens desplaçem a Lleida o a altres municipis, i usem els seus serveis (escoles, transport públic, piscines, ...) alhora de pagar, ningú ens pregunta si som de fora o no, el cost del servei és el mateix per a tothom, si no, trenquem el principi constitucional d'igualtat davant la llei.

No sé, si per accedir al ball dels dissabtes, per anar al cinema, al teatre..., s'apliquen preus diferents, em consta que no, però si s'aplica a un servei i és un criteri tan correcte i equitatiu, no s'ha d'aplicar a la resta de serveis?

Ah! I una altra cosa, si es justifica dient "és que els d'Artesa hem pagat les piscines que es varen

construir, el teatre municipal..." no tots els que som avui d'Artesa segons l'empadronament, hi érem quan es varen construir, per tant des de quan val això, s'exigeix antiguitat?, n'hi prou d'empadronar-se el mateix dia per ja gaudir del mateix tracte econòmic? Els tractes han de ser diferents davant situacions diferents, però no davant situacions iguals. Reflexioneu-hi i segur que tots trobeu casos ben a prop vostre en què no sabríeu dir si la gent són o no són del poble. I altres quedariu sorpresos pensant que el vostre veí és del poble, però resulta que per algun dels motius que us he exposat o altres, no és del poble.
Cèlia Argilés Andrés

EL MENJAR VEGETARIÀ, UN COMENTARI A L'ARTICLE DE J. R. PARÍS ORÓ

Adolf Costafreda

Amic i parent Joan Ramon. M'he llegit el teu article de la revista passada amb molta atenció. Si bé estic d'acord amb una bona part del que dius, no m'he pogut estar de fer-te uns comentaris; podríem dir, per ser més exactes, uns comentaris al marge perquè no penso contradir-te en res del que dius encara que no hi estigui del tot d'acord.

Parles d'un gurú. Miro al diccionari el significat d'aquesta paraula i hi trobo: *Guru, mestre espiritual hindú*, el que em pensava, perquè en tot el teu article hi noto una aurèola de misticisme que embolcalla tot el que fa referència al menjar vegetarià. Doncs, si ho he entès bé, és en aquest punt on vull entrar a dir la meua:

Des de sempre, tota mena de menjars té a veure amb creences o maneres de viure una determinada fe i, per això, a vegades, ens trobem ritus, prohibicions o ofrenes ben sorprenents. Des del meu punt de vista, allò que jo no havia pogut entendre mai és, per exemple, el fet que, dins la religió jueva, fos rigorosament prohibit menjar carn de porc perquè aquest animal està considerat un animal impur. A la Bíblia, els antics patriarques sempre són descrits com a grans ramaders nòmades els quals es van desplaçant, dins d'un gran territori, amb els seus ramats d'ovelles i cabres. Els caps de bestiar són la seua única font d'ingressos i, per aquesta causa, no toleraven la competència directa dels criadors de porcs, els quals podien oferir la carn molt més barata que la de corder. Per exemple: Una ovella fa, com a màxim, dues cries a l'any i, en cada cria només un xai (alguna vegada dos), posem que, per terme mitjà, faci un màxim de tres xais a l'any, els quals, un cop esquarterats, donaran entre 12 i 25 quilos cadascun (segons l'edat del seu sacrifici), el que representa uns 75 quilos com a màxim de carn a l'any. Una verra o truja pot tenir un mínim de 10 porquets (en dues cries), una truja actual en pot fer més de 20, però quedem-nos amb 10) els quals en el seu sacrifici faran uns 60 quilos cadascun. Comparem: una ovella

pot produir 75 quilos de carn a l'any, mentre que una verra en pot produir 600. Mirant-t'ho des d'aquesta òptica la competència era abismal. Els ramaders bíblics, els patriarques, eren poderosos i, la competència dels porquers, l'havien de combatre per tots els mitjans. La Bíblia es va posar del seu costat:

LIVÍTIC

-11- Jahveh parla a Moisès i Aaron, dient-los: Parleu als fills d'Israel, i digueu-los: Aquests són els animals que podeu menjar entre tota bèstia damunt de la terra. Menjareu qualsevol animal de peülla partida, separada en dos unglots i que remuga. Però d'aquells que remuguen o que tenen la peülla partida no menjareu aquests: el camell, per bé que remuga, però no té la peülla partida, us serà impur; i l'hirax, que remuga, però no té la peülla partida, us serà impur; i la llebre, que remuga, però no té la peülla partida, us serà impur; i el porc, que té la peülla partida, separada en dos unglots, però no remuga, us serà impur. No menjareu de llur carn, ni tocareu llur cos mort; els tindreu per immunds (la llista continua amb els animals aquàtics, però ara, d'aquests, no en parlarem).

Bé, encara que aquesta deducció sigui incorrecta (que potser no ho és tant), ja podem començar a sospitar el perquè. La Bíblia, ens parla d'animals pur i d'animals impurs.

A començaments de la nostra era, quan els cristianisme es començava a estendre pel món, els primers conversos (com els Apòstols) eren de tradició hebrea (no menjaven porc), però n'hi havia altres de cultura i tradicions hel·lènica o romana (Israel

havia estat molts anys sota el domini grec i, ara, ho estava sota el de Roma) que sí que menjaven porc. Els primers cristians es trobaven en el dilema de menjar o no porc. Per aquesta causa segurament que hi havia mals entesos i, fins i tot discussions entre ells. L'acabament d'aquests conflictes el trobem al Nou Testament, al llibre **Els Fets del Apòstols -10-** ...*Pere va pujar al terrat a fer oració. Va sentir gana i va demanar alguna cosa per menjar, però mentre li ho preparaven li vingué un èxtasi i va veure el cel obert i que una cosa amb l'aspecte d'un llenç o vela molt gran baixava fins a terra com si pengés de les quatre puntes: a dins hi havia tots els quadrúpedes i rèptils de la terra i també les aus del cel, i es va sentir una veu que li deia: "Alça't, Pere, sacrifica i menja."* De cap manera, senyor", respongué Pere; "jo mai no he menjat res que sigui prohibit o impur". La veu li parlà per segona vegada: "Allò que Déu ha fet pur, no ho has de prohibir tu". Això es va repetir tres vegades, i després la cosa aquella fou hissada cap al cel...

Pel fet que els cristians mengessin carn de porc i pel fet, també, que el nostre país cau al costat cristià d'aquesta història, és la causa que la cultura del porc forma part de la nostra. En un país tan miserable com el nostre pel que fa a productes naturals, no sé com ens ho hauríem fet per subsistir sense la carn de porc o de conill (el conill, parent de la llebre, també era un animal impur). Dels meus records de xiquet (anys quaranta del segle passat), quan algú deia que havia menjat carn, tothom enteníem que havia menjat carn de corder, perquè el nom de carn, a les nostres latituds, té aquestes connotacions. Abans, al poble, de carn de xai se'n menjava només en comptades ocasions perquè, aquesta, s'havia de comprar i la gent no tenia diners per a fer-ho. Amb els productes de l'hort, el porc i l'aviram del corral, ens hem fet grans.

I bé, potser ja comença a ser hora de parlar de la cuina vegetariana o del menjar vegetarià. En el teu article dius o insinues que, a l'edat mitjana, en molts monestirs de l'època es menjava carn només dos o tres cop a l'any i, encara, no era mai carn raja. No t'ho discutiré per allò de: *val més creure-ho que anar-ho a veure*. Penso, sincerament que, a l'edat mitjana, havia de ser molt difícil ser vegetarià estricte

(vull dir sense ous ni llet i derivats). Hem de tenir en compte que, en aquesta època, no hi havia ni trufes ni tomates ni pebrots (tan abundants i tan consumits ara) i tampoc panís, elements tan habituals a les nostres amanides. L'arròs (que diuen que el van introduir els àrabs), era pràcticament desconegut al nostre país. En aquest punt m'agradaria parlar d'una conferència que vaig escoltar (a Barcelona) d'un savi de l'arqueologia com era Miquel Tarradell (Premi d'Honor de les Lletres Catalanes, el qual, el 21 de febrer de l'any 1976 va venir al local de La Femosa (plaça Major, Núm. 10) a fer una xerrada sobre la romanització de Catalunya). Va respondre la pregunta que segueix i que, algú del públic, li havia formulat: Com era possible que el torn de terrissaire que a Catalunya ja es coneixia al segle VI abans de Crist no arribés a les terres de Castella fins al segle II després de Crist?. Tarradell va dir, més o menys, que allò més difícil que hi havia era canviar els costums, i va posar aquest exemple: *Penseu, va dir, que als anys quaranta* (ara hi hem d'afegir, segle passat), *a la ciutat d'Àvila encara no menjaven arròs*. A l'Edat mitjana, doncs, al nostre país tampoc, i de la soja i de molts altres productes orientals no se'n parlava perquè és desconegien. Què menjaven, doncs?.

Ara hi ha molta gent que s'ha fet vegetariana (i no per motius religiosos). A aquesta gent els esgarrifa pensar que, per menjar ells, s'hagi de matar animals i, per aquest motiu, són rigorosament vegetarians. Avui dia es pot ser vegetarià i estar ben nodrit. Cada dia arriben al país tota mena de productes vegetals d'arreu del món fàcils de trobar a tots els mercats del país. Tant és així que, fins i tot, hi ha iogurt i formatges fets amb llet vegetal. Ara, doncs hi ha de tot i, per això, es pot ser vegetarià sense cap més conseqüència (conseqüències per la salut, vull dir).

No sé si en tot això algú hi veu alguna mena de misticisme. Jo no n'hi veig, però no puc estar tan segur que, d'aquest moviment, no en pugui sortir una nova religió.

Joan Ramon, jo per ara menjo de tot. Potser més verdures que carn i més carn que peix (que tot deu de ser carn, si no m'equivoco), Vegetarià o carnisser? la qüestió és que el menjar no falti quan hi ha gana.

Bon profit, doncs!!.

JERUSALEM: UNA CIUTAT MÍTICA

Joan Ramon París Oró

Des que era petit i vaig descobrir aquest gran llibre que és "la Bíblia" em va atreure poderosament la idea de viatjar cap a l'actual Israel. He de confessar que els ensenyaments bíblics em repel·lien, especialment quan insistentment es demostren actituds d'intolerància cap als pobles veïns. I és que no puc evitar pensar que això de ser "el poble escollit" concorda a la perfecció amb la superioritat d'una raça que va preconitzar el feixisme totalitari. El llibre sagrat és un conjunt d'històries que preconitzen la separació radical entre el bé i el mal, en el qual Déu és el guia dels homes virtuoses que s'oposa als falsos déus pagans. És lícit, per tant, combatre'ls per tots els mitjans perquè triomfi "la veritat" des d'una òptica totalitària i excloent. Resulta significatiu observar com, en gran part, les històries bíbliques demostren el patiment del poble davant la incomprensió de poderosos veïns. És aquesta una actitud d'autojustificació mitjançant la qual resulta lícit promoure polítiques d'agressió contra els que no participen de la mateixa opinió. Com la nostra cultura és judeocristiana tenia curiositat per conèixer la ciutat de Jerusalem, la perla del judaisme, una de les urbs més antigues de la terra i sagrada per les tres principals religions del món. Però per anar fins a la mítica ciutat em veig obligat a creuar una duana que és una de les més dures que et pots topar en el nostre vast univers. Passo cinc hores en unes dependències en les quals l'entrada al país és controlada rigorosament (escàners, control de la roba peça per peça, paquets en què s'observen tots i cadascun dels cigarrets, foto al sostre per comprovar el funcionament de la càmera etc. Es tracta d'una situació en què dona la impressió que les forces policials es troben en un permanent "estat d'alerta", una sensació que no podré treure-me-la durant la meua estada al bíblic país.

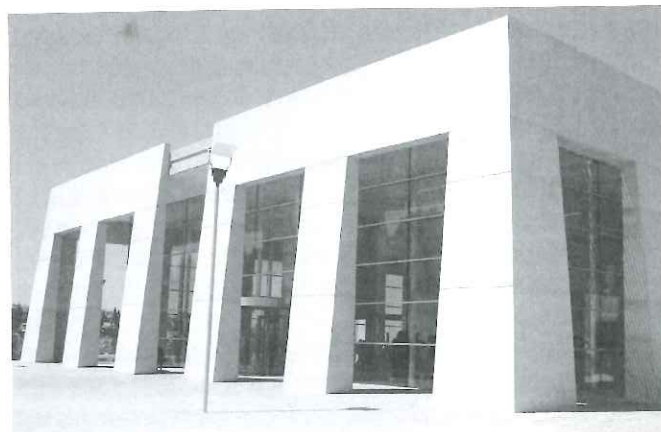
En un país petit, i després de cinc hores a la duana, els escassos quilòmetres que disten amb la ciutat es recorren en només un instant travessant zones desèrtiques, llocs adequats per a la meditació o el recolliment espiritual. Creuant els esteparis turons apareix la ciutat, en la part vella encara és possible veure les famoses muralles que coronen el vell assentament, el bressol de les antigues civilitzacions. De fet, Jerusalem es divideix en dues parts ben diferenciades: la ciutat moderna amb l'estètica de moltes urbs nord-americanes i l'antiga, un nucli de ciutat defensiva. La màgia apareix quan poses un peu en una de les gegantines portes d'entrada, en què sembla traslladar-se per un "túnel del temps" a l'època de Jesús o fins i tot la dels profetes que

esperaven la vinguda del Messies, segles abans que es produís tal adveniment.

Les avingudes rectangulars, àmplies i estàndards condueixen inexorablement al Museu de l'Holocaust, la principal atracció de la moderna Jerusalem i molt possiblement l'única que mereixi un especial interès. L'edifici de tipus modern, amb aires d'infranquejable fortalesa massissa, alberga en el seu si un veritable cant al nacionalisme més passat de moda, però que serveix per justificar la raó de ser de tot un poble. En el seu interior es poden veure nombrosos audiovisuals i fotografies de l'holocaust jueu del qual no s'han tancat encara les antigues ferides, conseqüència d'una terrible guerra. No obstant això, les cares d'aquelles víctimes serveixen també per justificar la teoria de "poble perseguit", estigmatitzat al llarg de la història per la resta de la humanitat. M'allunyo d'aquell lloc, amb males vibracions ja que sovint el radicalisme per raons ètniques o religioses pot donar lloc a la intolerància. Són moltes les ocasions en què els estats totalitaris, justifiquen l'ús de la violència per aconseguir uns fins de tipus imperialista.

Un basar arcaic, enclavat a la "ciutat vella", és el primer impacte que rep el visitant un cop ha travessat els mil·lenaris murs que separen el vell i el nou. No obstant això, passejant per entre els seus carrers, no cal tenir una vista de linx per comprendre que els productes que ofereixen en la major part de les parades són d'escassa o nul·la qualitat. De fet en els aparadors d'artesanía, t'ofereixen gerros d'imitació, fets en sèrie sota l'aparença de les millors essències d'orient.

Josué, barba canosa, mirada absent, expressió de "tornada de tot" em rep a la seva petita botiga de trastos vells. Té l'aire antic, d'aquells homes que sempre vesteixen de diumenge per a causar la

Museu en memòria de l'Holocaust

impressió adequada a l'excelsa clientela. El seu llinatge es remunta a la construcció de la ciutat; heretà el negoci familiar que es remunta a la pròpia fundació del propi estat jueu. La seva mirada al buit, perduda o extraviada davant la multitud d'experiències de la seva atzarosa vida, no reflecteix més que un record del passat davant la manca de perspectives d'aquest. En la seva malenconia, recorda aquells temps "heroics" en què el país va ser consolidat per la força basant-se en guerres fratricides amb els pobles veïns. De fet, per al vell botiguer amb imatge de monarca, res ha canviat en la dolorosa història d'aquest país: El trasllat de famílies jueves de tot el món a la terra de promissió amb la intenció de crear l'estat jueu, té idèntic significat que el viatge de Moisès en la incessant recerca de la "terra promesa".

Poc o res ha canviat en aquest poble que es creu "elegit", en el qual la vida d'un país té un sentit estrictament religiós, base d'un sistema estricte, creador de grans tòtems i exagerats tabús.

Entre la pols del metall, s'amunteguen records de joventut, quan el seu pare (un fidel practicant hongarès) va haver d'escapar dels mals temps que entollaven els anys de guerra. Quan encara era un nen, va embarcar al costat de gent desconeguda rumb a un país del qual només sabia el que li confessava la seva àvia quan relatava una barreja de salmòdies i contes infantils. Moments durs en els quals va haver d'empunyar el fusell per reconquerir una terra conreada pels palestins des de feia moltes generacions. Instants penosos, en què es va lluitar a "sang i foc" en nom d'una religió, que va comportar el desallotjament dels veïns per fundar un país confessional que permetés tancar velles ferides.

Malgrat la tragèdia, per Josuè aquells van ser moments heroics i apassionants, instants de joventut que van servir per consolidar l'estat i madurar les seves forces juvenils. No obstant això, ara manté el rictus del desencant, de veure com l'estat cada vegada es troba més allunyat del ciutadà corrent, de com actua com una força d'ocupació assetjant els seus propis membres. Ara, ja no hi ha unitat i el nostre món s'ha diluït per convertir-se en una mena de castes que actuen en funció dels interessos. Encara públic en les formes, la societat s'ha apartat de la religió per transformar el monetari en una mena de sacrosant públic.

Amb veu tremolosa, ronca, però ferma fa ressonar en les meves oïdes a manera de comiat que a la ciutat santa ja no hi ha ideals pels quals lluitar, ni

Església del Sant Sepulcre

Interior de l'església del Sant Sepulcre

honor de complir.

Els vells carrerons, són un laberint en el qual el visitant experimenta l'emoció de descobrir experiències noves, a mesura que travessa cada racó o creua els costeruts carrerons que emergeixen cap a la via dolorosa. En certa manera, la ciutat vella és una mena de museu en viu en què et pots trobar de cara amb episodis que rememoren la vida de Jesús. M'introdueixo en un edifici on un grup de turistes grecs mostra cares d'autèntica aflicció quan un guia explica que ens trobem en el recinte on es va posar al Natzarè la corona d'espines. És aquest un lloc de llàgrimes i dolor que inspiren els rostres d'aquell grup en la constant recerca de la redempció. La sala sense cap guarniment, coberta amb volta, amb prou feines il·luminada pel pàl·lid reflex d'una llum que sorgeix d'un petit finestral, enclavat en el subsòl; al·ludeix als fonaments de la tradició jueva,

penetra directament en l'essència dels nostres records primigenis.

Jerusalem és una ciutat on cada un dels corrents religiosos que conformen la tradició judeocristiana té al seu càrrec el control dels anomenats "Sants Llocs". En certa manera, es fa negoci de la religió i de la recuperació de les escenes que conformen el Nou Testament, tal com vaig comprovar en aquella sala en què la gelosa guardiana és l'Església Ortodoxa Grega.

Aquest esperit de propietat privada, té el seu màxim exponent en l'Església del Sant Sepulcre, espai de convivència de les diferents branques que van seguir els ensenyaments de Jesús.

Ariel, és un "falaixa" (jueu etiòp) que veu transcórrer els seus dies assegut al terrat del cèlebre temple. Accepta amb resignació el seu vell ofici de guardià del més apartat racó de la Santa Basílica. Però la seva pell negra, la cara eixuta, braços esquelètics, mans arrugades, indica la condició de pobresa que li ha tocat en sort viure tant en el passat com en la crua realitat del present.

Encara recorda com aquell fill d'un pastor de cabres, havia de travessar corrent els camps en la recerca de la preuada aigua. El sòl estepari africà no oferia gran cosa, amb prou feines el necessari per alimentar un cos esquelètic que

no es diferenciava de la resta de la població aclaparada per la fam, malmesa per inútils guerres fratricides.

En un rostre eixut, la seva mirada inescrutable a penes revela futur. Però és difícil mantenir les esperances quan la sortida dels jueus etiòps cap a la "terra promesa", els detentors des dels remots temps en què "l'arca de l'aliança" va ser portada a Etiòpia pel fill de Daniel i la reina de Saba, es van trobar de cop immersos en el si d'una societat fortament jerarquitzada.

Van comprendre aviat que no hi havia futur per a la gent de color que provenia d'un país tercermundista. Les persones com l'Ariel ocuparien els estrats més baixos d'una piràmide social en què la pell negra és sinònima d'exclusió. Ara, només els queda guardar un trist terrat, l'últim tros del pastís, rebutjat per tots del gran negoci que suposa el Sant Sepulcre. De la

Basílica en la qual totes les interpretacions judeocristianes estan representades, posseint la seva particular capelleta i participant en comandita dels sucosos beneficis que reporta el negoci turístic. Així la seva visita es converteix en una fira on els sacerdots de diferent pelatge i confessions rivalitzen en la possessió de les millors i més significatives relíquies.

La societat israeliana viu constantment a costa d'uns líders religiosos que fan la funció d'intocables inquisidors espirituals. De fet, la força d'aquests dirigents és tal que influeixen decisivament en la presa de decisions del govern de torn. D'aquesta manera, la suposada única democràcia d'Orient Mitjà es converteix en "paper mullat" a causa de la influència de la religió enfront de la societat civil. Són els líders d'aquestes sectes les que marquen les directrius que repercuteixen en una població sotmesa a fortes pressions ideològiques. La vida

quotidiana és una imatge d'un món rígid, tens i intolerant pels detentors de la veritat absoluta. Mohamad, és palestí de naixement, treballa en la construcció o en qualsevol classe de martingales que puguin sorgir al llarg del dia, igual que els milers de treballadors àrabs que van a treballar a la gran ciutat. Però la vida és difícil, per a un home jove

Mur de les lamentacions

que ha d'ajudar econòmicament una família nombrosa amb escassos recursos. I la vida es transforma en gairebé impossible per a un musulmà devot que cada dia va a una de les mesquites més sagrades de l'Islam, en què ha de fer cas omís a les ives dels extremistes jueus.

La mesquita de la Cúpula de la Roca, situada a l'esplanada de les Mesquites és el tercer temple més sagrat per als musulmans, per darrere de la Meca i Medina. El problema per fidels com Mohamed és que està situada tocant al Mur de les Lamentacions, el veritable cor de la religió jueva. El conflicte i la tensió són permanents, ja que és en aquesta esplanada on en més d'una ocasió es veu obligat a córrer i a salvar-se dels trets, disturbis i disputes interètniques.

Mohamed és un musulmà tolerant que creu que la separació per nacions o confessions només

Vista general de la mesquita de la Cúpula de la Roca

Mesquita de la Cúpula de la Roca

aconsegueix provocar més ira i odi encadenat en un permanent cercle viciós.

A l'interior de la Cúpula, Mohamed recorre pausadament un paisatge de somni, pas a pas s'atura per contemplar l'enorme roca (en realitat un enorme asterisc) que recorda un paisatge lunar. En observar la blancor com si fos marbre, les diferents cavitats que conformen la muntanya, les esquerdes que recorren com cicatrius aquell cos celeste, es contempla el món, nu (vell i malalt). Mohamed, vessa unes llàgrimes fruit de l'experiència mística i a l'igual que en el somni de Mahoma, comprèn que aquella roca (part de la Lluna) no deixa de ser un símbol de l'Univers.

Més avall el famós Mur, del qual només queden algunes pedres no deixa de ser un símbol de dolor i de sofriment pels béns perduts a la terra. És difícil que "el poble escollit" entengui que el testimoni de

Jesús va ser netament espiritual. Encara ara es lamenten pel famós temple enderrocat per Tito, no s'adonen que no és la "matèria" sinó "l'esperit" el camí de salvació.

plors, les pregàries mecàniques, els gestos de pregàries mecàniques, les contínues genuflexions tal com ho feien els seus avis o els avis dels seus avis, no hi ha cap oportunitat d'alliberar res, sinó més aviat d'aferrar-se a un somni que fa que caiguem en la més profunda de les ignoràncies.

(dissabte) tota la ciutat es paralitza, és un dia de descans que es compleix estrictament. Pels carrers deserts m'encamino cap a "l'hort de les oliveres", lloc místic situat a extramurs, des d'on es pot gaudir d'una vista meravellosa de la ciutat. Des d'aquella privilegiada talaia, ressonen les veus i cants en que l'harmònic so traspasa les velles parets d'un atrotinat monestir grec.

Va saber escollir el Natzarè el lloc adequat per pregar i connectar amb l'infinit. Des d'allà va poder contemplar en una nit estrellada la silueta distant de les velles muralles

romanes construïdes per Herodes el Vell que encara ara envolten la ciutat. Les oliveres ràncies, amb robustes arrels, fulles verdoses, altives tiges porten plantades allà des de temps immemorials, donant la impressió que els instants que conformen la vida romanen ancorats en el temps. Els monjos amb gestos compassats passegen lentament, concentrats en les seves pròpies meditacions, endinsant-se en la carena, camí de l'hort. Un d'ells, de barba canosa i ànima de beat, em ven una estampeta en la qual es guarda un petit tros d'olivera a manera de relíquia. És només un record, encara que dubto que el que ocupa, en aquell instant, el palmell de la mà sigui un mitjà de salvació. Sense adonar-me'n, estrenyo el puny mentre observo com una boira es va estenent inexorablement per la Cúpula de la Roca. El marbre blanc s'accentua, mentre un suau to vermellós cobreix l'horitzó.

L'ANTIC MISTERI DE L'ESTRELLA GROS, LA MÉS BRILLANT DEL CEL NOCTURN

Ramon Drudis, enginyer i divulgador d'astronomia
(www.totastronomia.com)(www.facebook.com/totastronomia)

Si qualsevol nit neta i freda d'aquest hivern sortiu a caminar i mireu cap al sud, dirigint la mirada cap a la volta del cel nocturn, veureu, sense voler, el centelleig d'una estrella molt brillant. És Sírio, l'estrella gos, ja que en la mitologia grega, Sírio era el cànid fidel de caça d'Orió, el caçador penjat en el cel en forma de constel·lació, per la qual cosa Sírio, de la constel·lació del Ca Major, està molt a prop d'aquesta altra constel·lació hivernal. Aquest astre destaca, no solament per la seva brillantor, sinó pel fet d'estar

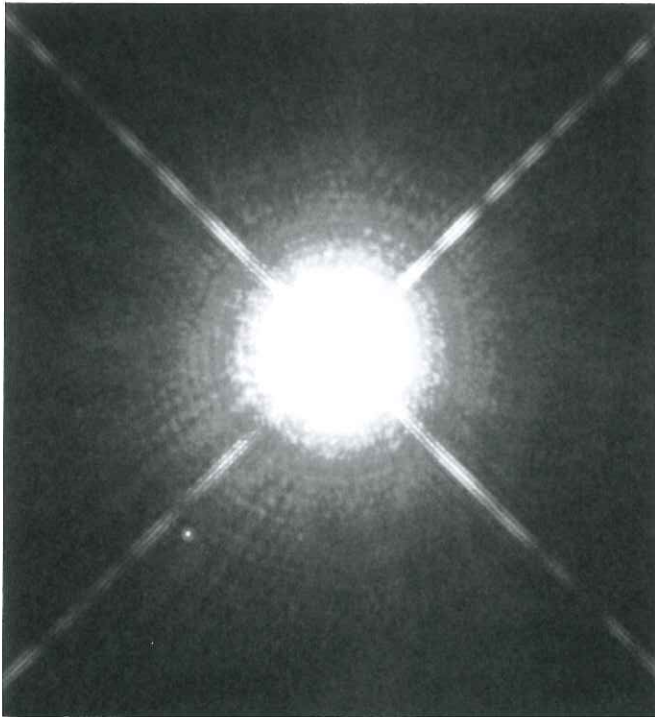
molt a prop de nosaltres, a solament 8,6 anys llum, una distància molt propera en comparació amb la majoria d'estrelles. A més, en estar tan a prop, el seu moviment és fàcilment observable: des de l'any 672 (d.C.) fins avui aquesta caldera nuclear s'ha desplaçat entre les constel·lacions l'equivalent al diàmetre aparent de la Lluna plena. Fou precisament al comprovar aquest desplaçament quan es descobrí que Sírio no estava sola, ja que tenia una altra "estrelleta" de poca brillantor molt a prop seva i que

Les constel·lacions d'Orió i el Ca Major amb la seva estrella principal Sírio

donava una volta entorn a la primera cada 50 anys. La mesura de les òrbites d'ambdues estrelles va permetre calcular les seves mides i masses, concloent que "l'estrelleta" propera a Sírio té un diàmetre semblant a la Terra, però amb una quantitat de matèria comparable a la del Sol, per la qual cosa, una cullereta de matèria d'aquest diminut astre, gairebé mort, transportada a la Terra pesaria més de dues tones!

Sírio, l'estrella més brillant del cel, sempre ha despertat l'interès dels nostres avantpassats a fi de predir períodes de bona o mala sort. Així, doncs, els egipcis realitzaven una predicció anual en base a l'aparença que tenia Sírio a principis d'any quan s'aixecava sobre l'horitzó poc abans de la sortida del Sol. Si la veien blanca i brillant com un diamant, predeien un any de fertilitat, però si la veien rogenca, la predicció era de guerres i fam. A l'illa grega de Ceos, els seus pobladors observaven l'aspecte de Sírio cada any, en la seva primera aparició al cel. Si al sortir per sobre l'horitzó la veien resplendent i clara, suposaven que tindrien bona salut, tant ells com les seves collites. Però si la veien feble, fosca i de color sang, les malalties per a tothom estaven assegurades. Com podeu pensar, antigament es creia que Sírio era un astre variable, que de vegades emetia raigs serenament brillants, però d'altres vegades era ardent i destructiva. L'aparença variable de Sírio, quan surt per sobre de l'horitzó, ve pel fet que la veiem a través d'una gruixuda capa

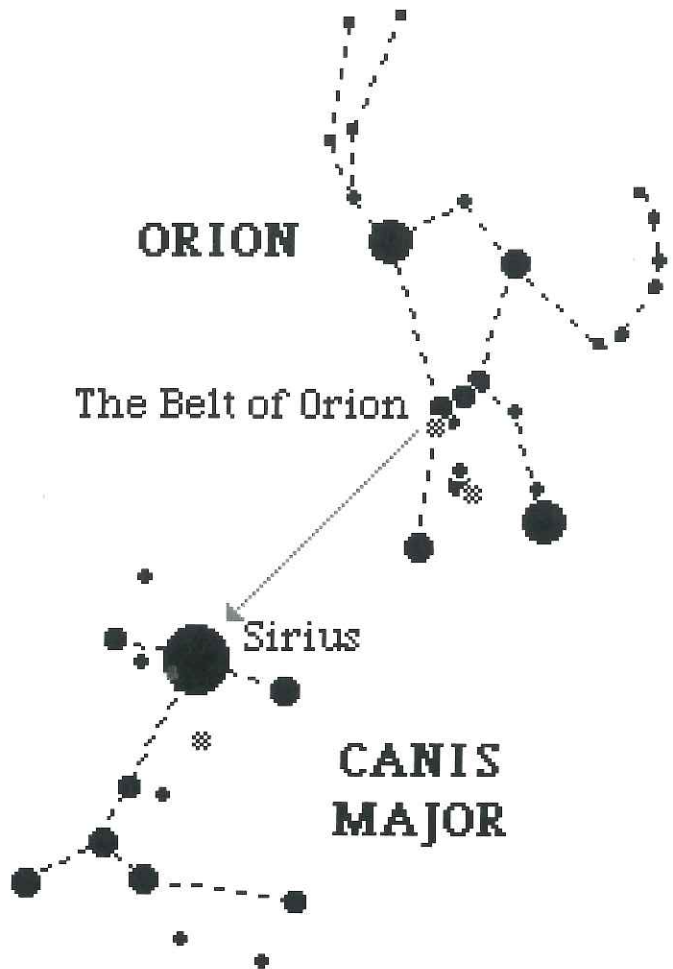
L'estrella Sírio i la seva "estrelleta" veïna, una nana blanca a punt de morir

atmosfèrica terrestre que deforma la seva coloració segons sigui l'estabilitat atmosfèrica i la fa centellejar constantment, amb ràpids canvis de color. Per tant, la interpretació del seus canvis cromàtics com a signes de pronòstic, associant l'aspecte blanc amb la salut i el rogenca amb la destrucció, per sort avui està erradicada.

El polifacètic artesenc Adolf Costafreda Castillo, en una de les estrofes d'un dels seus poemes anomenat "Estimo la vida" musicat i cantat per Jordi Oró, el "Raimon de les Terres de Ponent", ja ho deia:

*"És cert que per reeixir s'ha de ser fort
i no dubtar mai ni un sol instant,
ni esperar dels estels bona sort,
però sí del treball lent i constant"*

Per què no mireu aquest sorprenent astre quan surt per sobre de l'horitzó est, a partir de les 8:30 hores del vespre? Podreu comprovar si és blanc o rogenca, encara que no sigueu agosarats de fer cap tipus de predicció personal, social i molt menys política.

Localització de Sírio a partir del cinturó de la constel·lació d'Orió

COMENTARIS I ESTADÍSTICA DE LA PROTECTORA D'ARTESA DE LLEIDA. ANY 2011

La Protectora local va fent el seu camí. Cada cop amb més col.laboradores i gent implicada a portar els diferents aspectes: difusió, veterinària, adopcions... Val a dir que hi ha **famílies** que cada diumenge ens visiten amb els fills i filles per passejar els gossets. Alguns no en tenen i poden gaudir-ne sense haver-los d'adoptar. És una bona sortida pels que no els poden tenir a casa. També hi participen **associacions com Sant Joan de Déu i Shalom** que vénen amb la gent dels seus tallers per tenir contacte amb els animalets, els raspatllen, passegen etc. També algun diumenge participen **escolars d'Artesa**. Es molt bonic tot plegat, n'estem contentes i des d'aquestes planes els agraim que hagin confiat en nosaltres. També intentem expandir als consistoris municipals d'altres poblacions l'esperit proteccionista. Són poblacions que ens han demanat de poder acollir els seus animals, però això no és possible ja que cada població s'ha de fer càrrec dels seus. Així hem parlat amb l'Ajuntament de Torrefarrera, Mollerussa, l'any passat vam parlar amb el de Puigverd. El de Torrefarrera ha agençat unes dependències per poder-los acollir, a Mollerussa s'ho estan plantejant, també s'està organitzant un grup de voluntaris i voluntàries per donar suport al consistori. Sabem que **part del problema prové de l'educació** per això la nostra protectora s'ha ofert a **fer xerrades a les escoles** que ens ho demanin. Hem anat a Puigverd, a l'escola d'Artesa, a l'institut Josep Lladonosa de Lleida, estem pendents de les xerrades de Torrefarrera, Mollerussa... Segurament que si fóssim una societat educada en aquest tema ja s'hauria inaugurat fa temps la **Protectora Comarcal del Segrià** que fa mesos que està feta. Ara no la poden posar en marxa per falta de diners. Si el diner fos l'únic aspecte a valorar no en funcionaria cap, ni privada ni pública. És el fet de valorar la importància d'una entitat com un servei i una necessitat que fa que tiri endavant però –com dèiem – som una societat poc educada en aquest sentit.

Un altre tema importantíssim relacionat amb l'educació és l'**esterilització** del gosset o gosseta. Només cal plantejar-nos que una femella té un mínim de tres zels a l'any; si cada cop pareix de cinc a set cadells, ja en són de quinze a vint anuals dels quals la meitat poden ser femelles que al cap

de l'any també pariran, més gossets, més abandonaments, més patiment i més problemes. **Per què cal esterilitzar el nostre animal de companyia?**

- 1- Per evitar la **proliferació descontrolada**, com dèiem, causant de tants problemes.
- 2- Estarem més tranquils i **gaudirem de la seva companyia** sense la incomoditat del zel, els embarassos...
- 3- **S'eviten anomalies com prostatitis** en els mascles, **embarassos psicològics, tumors a les mamelles...** en les femelles. En general, després de l'esterilització o castració, tenen un **comportament més tranquil**, no s'escapen etc.
- 4- Es fent les coses bé com demostrem que **estimem la nostra mascota** i la protegim de qualsevol eventualitat que la pugui perjudicar a ella o al món animal en general.

També **forma part de l'educació adoptar-lo** en una protectora en comptes de comprar-lo ja que així formem part de la solució i el cost econòmic es redueix ja que el donem esterilitzat, xipat, vacunat, amb cartilla, desparasitat i amb la placa identificativa. Tant si voleu col.laborar com adoptar truqueu-nos o veniu a la protectora els diumenges a partir de les onze. Sereu ben rebuts!

Alternativa Ecologista d'Artesa de Lleida
Blog: protectoraartasadelleida.blogspot.com (entreu-hi, us agradarà!)

"Es pot saber la moral dels pobles i de les persones, segons el tracte que donen a llurs animals" F. Nietzsche

DADES PROTECTORA 2011

TOTAL 2011	Adoptats	Perduts i tornats amo	esterilitzats	Morts en accidents i malalties	Eutanasiats	Animals disponibles protectora
55	35	4	32	-----	1 (Pinto)	15

ELS BOLETS A LA CUINA

Miquel Terés

ELS FREDOLICS (*Tricholoma terreum*)

De color gris meé o menys fosc, el barret pot medir fins uns 5 – 7 centímetres. Quan és jove és convex i hemisfèric, deprimint-se tal com va creixent i amb un petit umbó central. La cutícula (pell del barret), és llisa i eixuta, coberta de fibril·les que li donen aparença vellutada. El marge es ondulat i irregular. L'himeni format per làmines grisenques, gairebé blanques, fràgils i amples. El peu blanc, fibrós, alguns cops més esvelt, és cilíndric, ple de jove i buit més tard i molt trencadís. La carn d'olor agradable i sabor dolç, es prima, trencadissa, de color blanquinós. És un bolet que creix a la tardor fins ben entrat l'hivern i el podem trobar en: pinedes, barrejades amb alzinars, etc.

Té confusió amb el *Tricholoma pardinum*, de tamany més gran i que es pot trobar als avets, fagedes, i pinedes d'alta muntanya.

FREDOLICS AMB VINAGRE (per conservar)

Ingredients

- Fredolics – millor si són de mida “botó”-
- Vinagre de vi, rosat ó blanc
- Pebre negre en grà
- Sal
- Uns grans d'all
- Aigua

Preparació

Dins d'una olla amb aigua bullent, s'escalden uns 3 – 4 minuts els fredolics i s'esbandeixent amb aigua freda per tal d'evitar que queden massa cuits.

A part fem bullir aigua i la deixem refredar. Omplim els pots amb els fredolics, una mica d'all tallat a làmines, uns grans de pebre picats al morter, sal i una barreja d'aigua (bullida) i vinagre a parts iguals.

Abans de taparlos posem unes gotes d'oli d'oliva a sobre.

La sal, el pebre i els alls, al gust. També podem substituir els alls per unes branques de farigola (timó) o romaní.

FREDOLICS AMB VINAGRE (per aperitu)

Ingredients

- Fredolics – millor si son de mida “botó”-
- Vinagre de vi ó bé de poma
- Pebre negre
- Sal
- Oli

Preparació

Netegem be el fredolics i els posem a la paella amb un parell de cullerades d'oli i una mica de sal.

Quan l'aigua que deixen anar comenci a reduir, afeixim un rajolí de vinagre, un pols de pebre, i esperem uns minuts que redueixi tot, ho deixem refredar i a taula.

BON PROFIT!

CREMA DE FREDOLICS

Ingredients

- Fredolics
- Mantega
- got de brou
- Un raig de crema de llet ó be llet sencera
- Un mica de sal
- Un polsim de pebre negre
- Pa torrat a daus petits

Preparació

Fiquem la mantega ó margarina a desfer i hi afeixim els fredolics que abans hem netejat. Sal i pebre al gust.

Quan són gairebé cuits, hi afeixim la crema de llet i ho deixem coure uns minuts.

Ho trinxem tot amb el "túrmix", i hi afeixim el brou fins deixar la textura al nostre gust. Deixem coure tot plegat uns 3-4 minuts i al moment de servir-ho hi posem uns daus de pa torrat.

MOTS ENCREUATS

Miquel A. Navarro

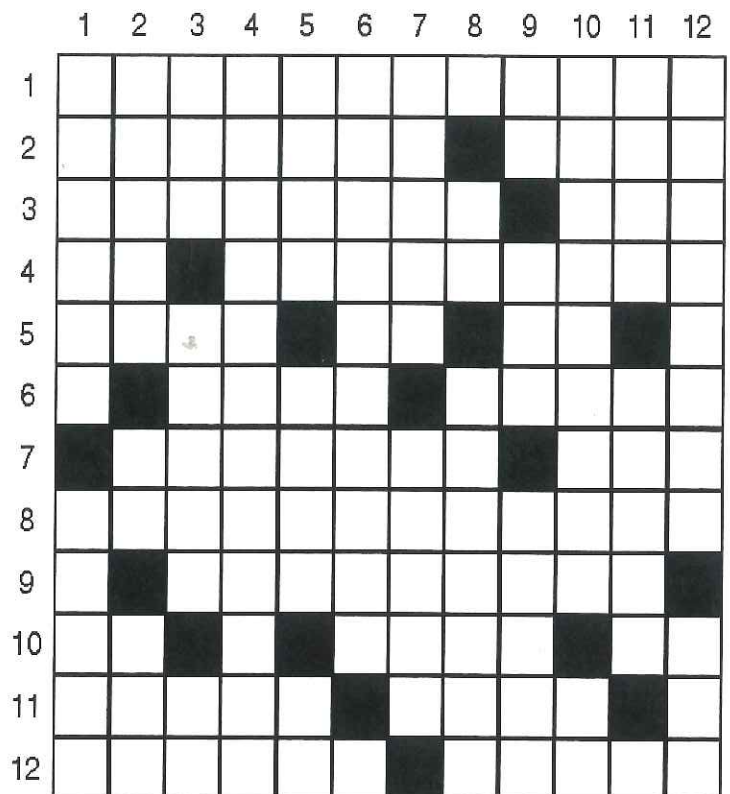
Solució a la pàgina 31

HORIZONTALS

1. Allí venen cansalada. 2. Unides per un pacte. Sòlid, robust. 3. Al revés, posar-se a la galta, per exemple un fusell. No arriba a prat. 4. Unió Democràtica. Aquestes fan una tria. 5. Mestre del culte judaic. Mascle de l'oca. Nom de consonant. Consonant que pluralitza. 6. La primera. Tinguin amor. Bèstia dòcil, pacient. 7. Conjunt d'arbres. Portar, conduir. 8. Aquí venen bacallà. 9. Consonant. Inculte, ignorant. 10. Ocell. Consonant. Prefix que denota anterioritat. Existeix, està. 11. Peix gros introduït als pantans. Vocal. Ni parlar-ne. La rodona. 12. Té aspiracions. Que conté osmi.

VERTICALS

1. Fesomia, semblant. Carbó ardent. 2. Proveïda d'ales. Vocal repetida. Esternut. 3. Famosa és la de Sant Joan. Vaixell, nau. Llarga durada. 4. Acròbata. 5. Al revés, badia a la costa. Cognom d'un president de la Generalitat. Consonant doble. 6. No és un militar, és un bacil. La primera. 7. Al revés, no descansa. Nimfa que fou convertida en llorer. 8. Cinc-cents. Al revés, preposició. Manyoc, feix. La rodona. 9. Al revés, creença, doctrina. Joc darrera el parxís. Fustes com el banús. 10. Tornar a prendre. Cert arbre i cognom de periodista. 11. Al revés, equivoqui. Habitació o be peça musical. Vocal prima. 12. Farà massa. Soca, tros de fusta.

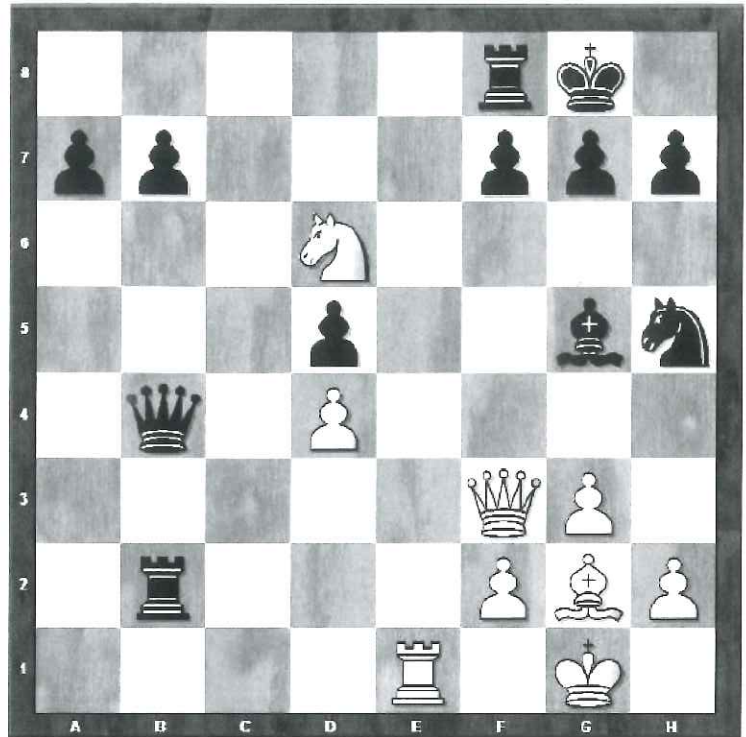
ENTRETENIMENTS

Solucions pàgina 31

PROBLEMA D'ESCACS

Albert Batiste

Tot i tenir una lleuger desavantatge de peces les blanques, tenen una sòlida posició i són capaces de trobar una combinació guanyadora. Juguen blanques i en 4 jugades tenen la victòria.

SOPA DE LLETRES

Lluís Gil

SUDOKU

Busqueu 10 paraules relacionades amb l'agricultura

E	P	I	C	A	D	O	R	A
S	T	E	F	N	H	Q	O	Z
P	N	R	A	M	P	I	L	L
O	A	E	A	R	P	I	O	C
N	S	L	E	C	N	M	S	U
A	T	L	I	O	T	A	E	R
P	D	A	L	L	A	O	R	R
U	S	E	G	A	D	O	R	A
R	P	A	L	M	E	T	A	S

								8
			6	4		5	7	3
			8		7	1	6	9
2			4			8	3	
					8	7		2
	3	8						1
	4	3			2		5	7
6								4
7				9		2		

LA VINYETA

Pol Puertas

DEFENSEM
l'ESCOLA
en Català,
PER LLEI!

Concentració en defensa del català davant l'ajuntament el 12 de setembre

El Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC) estaria a punt de dictar sentència definitiva contra la **immersió lingüística** en català a l'escola i de resoldre desfavorablement el recurs que va

interposar el **Govern** de la **Generalitat** davant l'ordre del **TSJC**, que l'obligava a introduir la llengua espanyola com a vehicular de l'ensenyament, en execució de les sentències del **Tribunal Suprem**.

TELÈFONS I HORARIS D'INTERÈS

Ajuntament973 16 71 62
 Assistent social: dimecres alterns.....973 16 73 15
 Correus: dilluns a divendres, 8-10 h, dissabte 8-9h
 Farmàcia.....973 16 72 04
 Veterinari de la Protectora Local:
 Jaume Armengol.....626869516

V3 Hospital Veterinari:.....639367888
 Metge.....973167291
 Metge urgències: Dies feiners: 15 h – 8 h i els festius
 tot el dia973 14 20 29 / 973 14 20 33
 Museu: 973 16 71 62(Ajuntament, hores convingudes)

SOLUCIONS ALS ENTRETENIMENTS

MOTS ENCREUATS

HORIZONTALS

1. CANSALADERIA. 2. ALIADES. FERM.
 3. ENGALTAR. PRA. 4. UD. TRIADORES.
 5. RABÍ. OC. CE. S. 6. A. AMIN. MANSA.
 7. ARBREDA. DUR. 8. BACALLANERIA. 9.
 R. ANALFABET. 10. AU. Q. ANTE. ES. 11.
 SILUR. E. NO. O. 12. ASPIRA. OSMIC.

VERTICALS

1. CARURA. BRASA. 2. ALADA. AA. UIS.
 3. NIT. BARCA. LP. 4. SALTIMBANQUI. 5.
 RADA. IRLA. RR. 6. LEGIONEL·LA. A. 7.
 CANSA. DAFNE. 8. D. DE. MANAT. O. 9.
 FE. OCA. EBENS. 10. REPRENDRE. OM.
 11. ERRI. SUITE. I. 12. AMASSARÀ. SOC.

SOPA DE LLETRES

E	P	I	C	A	D	O	R	A	
S	T								
P		R	A	M	P	I	L	L	
O		E	A	R				C	
N		L		C	N		S	U	
A		L			T	A	E	R	
		D	A	L	L	A	O	R	R
		S	E	G	A	D	O	R	A
		P	A	L	M	E	T	A	

SUDOKU

1	7	6	9	5	3	4	2	8
9	8	2	6	4	1	5	7	3
3	5	4	8	2	7	1	6	9
2	9	7	4	1	6	8	3	5
4	6	1	5	3	8	7	9	2
5	3	8	2	7	9	6	4	1
8	4	3	1	6	2	9	5	7
6	2	9	7	8	5	3	1	4
7	1	5	3	9	4	2	8	6

ESCACS

1. Df7+, Txf7. 2. Te8+, Tf8 3.Axd5, Rh8 4. Txf8++

CASTANYADA DELS JUBILATS/DES

TARDOR

TOTS SANTS

IMATGES D'ACTUALITAT

ELECCIONS GENERALS 2011

CONCENTRACIÓ SARDANÍSTICA

EXCURSIÓ DE JUBILATS/DES A CAPRODON

BOLETS GEGANTS